

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних надскладних умовах, коли відбувається становлення України як демократичної держави, правова освіта набуває особливої актуальності, оскільки включає систему виховних і навчальних методів, дій та інструментів, які спрямовані на формування у фахівців поваги до інституту права, сучасних правових цінностей, правової культури та правової компетентності в цілому як важливої складової професійного розвитку особистості.

Феноменологія розвитку особистості, незважаючи на широку концептуальну і прикладну розробленість у різних галузях науки, залишається однією з дискусійних і невичерпних проблем сучасних учень про людину. За сучасних соціально-політичних та економічних умов розвитку українського соціуму особливо актуалізуються питання індивідуально-психологічного та професійного розвитку фахівців різних сфер суспільного виробництва, зокрема екстремальних видів діяльності, вимоги до рівня і якості служби яких постійно підвищуються [1]. Дослідженням особистісного і професійного розвитку фахівців ризиконебезпечних професій присвячені наукові розвідки у таких галузях, як військова педагогіка, юридична психологія, психологія праці, психологія та педагогіка діяльності в особливих умовах.

Питанням удосконалення навчального процесу підготовки фахівців у галузі цивільної безпеки присвячені праці, які виконали українські вчені О. Бикова, В. Бут, О. Євсюков, М. Коваль, В. Козлачков, М. Козяр, М. Корольчук, В. Лефтеров, П. Образцов, І. Овчарук, В. Пліско, Ю. Приходько, О. Тімченко та ін. Аспекти професіоналізації майбутніх правоохоронців у своїх працях досліджували Г. Акопов, В. Бакуменко, О. Бандурка, В. Бублик, В. Венедиктов, І. Голосніченко, В. Деркач, М. Іншин, В. Медведєв, В. Плішкін, В. Погрібна, С. Сливка, В. Соболев та ін.

Однак, попри доволі широкий спектр досліджень у психолого-педагогічній літературі, недостатньо висвітлені й обґрунтовані важливі положення, пов'язані з науковим обґрунтуванням педагогічних умов ефективного формування правової компетентності майбутніх фахівців у екстремальних видах діяльності.

Значне зростання кількості техногенних катастроф, надзвичайних ситуацій природного характеру, соціально-політичних подій (проведення масових заходів, вчинення групових порушень громадського порядку та масових безладів), збільшення випадків незаконного перетину кордону, військових загроз і проявів тероризму викликає необхідність посилення протидії загибелі, травматизму, професійним захворюванням у підрозділах системи МВС України, пов'язаних із виконанням службових обов'язків, кількісні показники яких помітно зростають.

З огляду на зазначене вище особливого значення набуває правове забезпечення системи професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ,

зокрема до дій в екстремальних умовах. У ситуаціях виникнення ризику психо- логічної та фізичної загроз і ризиків недостатність знань у правоохоронців перетворюється у невиконання важливих завдань і, як наслідок, призводить до травмування, поранення чи навіть загибелі.

Системний підхід до вирішення питання щодо вдосконалення системи професійної підготовки особового складу органів і підрозділів МВС України, а саме Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби, передбачає комплексне вивчення всіх видів професійної підготовки на різних етапах і в різних ситуаціях. Організаційні засади діяльності, в першу чергу, залежать від нормативних актів, якими встановлюється порядок і правила службової діяльності та які забезпечують внутрішньо-організаційну діяльність.

Специфіка сучасної правової освіти багато в чому визначається необхідністю роботи з величезним і постійно змінним масивом інформації, головним джерелом отримання якої нині є інформаційно-комунікаційні технології: довідкові правові системи, публічні центри правової інформації, офіційні сайти органів державної влади, спеціалізовані юридичні портали, окремі юридично орієнтовані веб-сторінки, електронні ЗМІ, електронні книги й енциклопедії та ін. На підставі отриманої інформації про право та правову дійсність визначаються правові орієнтири, формуються правові установки і здійснюється подальша практична діяльність у правовій сфері. За наявності широкого доступу до різноманітної інформації людині простіше оцінити отримані дані та прийняти найбільш розумне рішення, спрогнозувати наслідки своїх вчинків [2].

Діяльність відповідних державних органів і закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців правоохоронних органів, а також структур, покликаних створювати безпечні умови життєдіяльності людини і суспільства, повинна спрямовуватися на набуття такими фахівцями збалансованої сукупності правових знань, установок, норм, понять, які під час професійної діяльності будуть визначати свідому правомірну поведінку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лефтеров В. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності засобами психологічного тренінгу. Психологія і суспільство 2012, № 2. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/24813>
2. Козяр М. М., Зарічанський О. А. Формування правової культури в курсантів-рятувальників засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 2. С. 23–28.